

Hitintills har nästan allt anti-mobbningsarbete i skolan utgått från ett problemfokuserat förhållningssätt och med Olweus-modellen som grund, trots det tvivelaktiga resultatet.

Trots den växande exponeringen av olika metoder mot mobbning, nationella råd och resurser samt pågående forskning, tycks inte oron generellt vad det gäller mobbning ha minskat än mindre ser vi någon radikal minskning av antalet incidenter.

Naturligtvis bör förväntningarna vara större än enbart "en minskning av antalet incidenter". Målet bör självfallet vara "ett upphörande" av all mobbning och kränkande beteenden.

"Nya lösningar mot mobbning".

Tiden är inne för att även den svenska skolan skall få ta del av lösningssinriktade metoder och strategiska sätt för att implementera ett förhållningssätt som underlättar arbetet i skolan mot mobbning. Denna evidensbaserade metod med speciellt sammansatta "support-grupper" har utarbetats av Sue Young och rönt stora framgångar i England. Metoden rekommenderas i "National Guidance for Schools".

"The Support Group Approach to Bullying in Schools", som utvärderats av The Special Educational Needs Support Service in Kingston upon Hull som en del i deras anti-bullying projekt, visade på fantastiska resultat.

Då skolan är en arena för mobbning måste man räkna med att mobbning kan uppstå var som helst inom skolans område och personalen bör hela tiden vara beredd på att motverka alla tendenser som tyder på att mobbning kan förekomma. Det är känt att mobbning reduceras om all personal på skolan har en gemensam uppfattning om hur man skall agera mot mobbning och en systematisk metod att arbeta efter.

Förutom proaktiva förebyggande metoder för hela skolan visar modellen på effektiva och hållbara verktyg för hur man kan agera i den aktuella situationen när man får reda på att någon elev blivit utsatt. Metoden går ut på att man för varje uppkommen situation sätter ihop en ny kamratstödgrupp. Denna "support-grupp" består både av de som varit aktiva och de som varit åskådare samt av elever som den utsatte litar på. Syftet med denna sammansättning av grupp är att det är dessa barn som i framtiden kan påverka nya situationer och man får här en möjlighet att ta ansvar för sina framtida handlingar. I och med att fokus ligger på att ta ansvar för framtida handlingar undviker man att hamna i situationer som lätt understödjer beskyllningar och anklagelser mot varandra. Denna process skapar ett pro-aktivt och kollektivt engagemang runt den utsatte eleven och garderar mot olika former av kränkningar.

© lip4u.se

Ett spektrum av lösningar: proaktiva, engagerande och preventiva.

En väsentlig reduktion av mobbningsincidenter är en oundviklig konsekvens när man bygger upp en positiv skolgemenskap.

Genom "Lösningar mot mobbing" aktiveras hela spektrumet, från proaktiva strategier till att snabbt reagera på enskilda händelser. Från hela skolans gemensamma förhållningssätt till mindre gruppinitiativ till direkta interventioner med enskilda elever.

Proaktiva lösningar är sådana strategier som främjar en positiv anti-mobbings atmosfär. En gemensam vision på skolan som baseras på grundandet av positiva värderingar så som gemensamt ansvar och respekt för alla integritet. En väl grundad kultur där man aktivt tar avstånd från alla former av mobbing. Istället för att fokusera på de problem som skolan önskar reducera eller rent av utrota, i det här fallet mobbing, ges all uppmärksamhet istället på att identifiera och förstärka skolans alla styrkor och mobilisera ett agerande i linje med visionen när skolan fungerar som allra bäst.

Engagerande lösningar är effektiva strategier när det handlar om faktiska ärenden, om och när de uppstår. Det är viktigt att dessa strategier visar sig konsekventa med skolans värderingar och övergripande atmosfär. Därför utgår strategierna som används med enskilda individer utifrån ett lösningssinriktat förhållningssätt. Förhållningssättet är omvårdande och inkluderande – alla elever skall känna sig delaktiga. När en mobbningsituation uppstår finns möjligheter att ta snabba beslut som hjälper eleverna att fullfölja sina behov utan att behöva kompromissa gällande de andras rättigheter.

Preventiva förhållningssätt består av organisatorisk policys och förfaringssätt som skickar ut klara signaler om att mobbing ej accepteras, och agerar avskräckande mot kränkande beteende eller absolut som ett skydd för sårbara barn.

Proaktiva lösningar: främja en anti-mobbings atmosfär

En meningsfull skillnad

I slutet på ett anti-mobbings projekt så kanske ej ens ordet mobbing används. Ett proaktivt anti-mobbings arbete innebär att skolan utvecklar och antar en gemensam vision som aktivt främjar en kultur som är helt inkompatibel med mobbing. I främjandet av denna kultur eller atmosfär skapas en miljö med snabb återhämtningsförmåga, vilket gör det mindre troligt att det ska uppstå i första skedet och om det uppstår är det mindre seriöst, lättare att stoppa och lättare att reparera skador när det väl är över.

Det proaktiva grundandet av den här atmosfären tillhandahåller det viktigaste och mest effektiva skyddet mot mobbing i skolan. Ett lösningssinriktat förhållningssätt för att ytterligare utveckla en sådan atmosfär beskrivs i sin helhet i boken.

© lip4u.se

En effektiv intervention vid mobbning

Enligt "Solutions to Bullying" så är lösningssinriktade supportgrupper den enda metod som är bevisat effektiv när man ska agera runt mobbning. Effektivitetsstudier av anti-mobbningsstrategier brukar oftast vara generella och baserade på en reduktion av mobbning gällande en stor grupp elever och över en längre tidsperiod.

När det gäller att agera i individuella fall av mobbning finns inga andra metoder som har bevisats sig vara effektiva. Däremot har användandet av lösningssinriktade supportgrupper utvärderats väldigt noggrant och visat sig fungera väldigt effektivt vid ett stort antal mobbningsärenden.

Mobbningen upphör

Det viktigaste kriteriet är att mobbningen upphör. Det kan tyckas självklart men det är många metoder mot mobbning där man inte har som mål att mobbningen skall upphöra utan endast reduceras. Emellertid, har det visats sig att modellen med supportgrupper har haft effekten att mobbningen har upphört i 94 % av fallen i låg – och mellanstadiet och kan därmed bli betraktad som en väl beprövad och testad strategi som stoppar mobbning. Ingen annan strategi har varit föremål för en sådan rigorös utvärdering.

80% mobbningen upphörde direkt (mellan 1-3 veckor)

14% mobbningen upphörde mellan 1-5 veckor (1-5 träffar med support-gruppen)

6% en klar förbättring, men klagomålen återkom

Kriteriet var att alla: elev, lärare, föräldrar och supportgruppen var överens om mobbningens upphörande.

Långsiktig effekt

Mobbning ska stoppas på ett sådant sätt som gör att den inte återkommer senare. Nackdelar med att använda bestraffning som en strategi visar att mobbningen endast upphör kortsiktigt men tenderar att återkomma i form av mer subtila sätt, eller utanför skolans område.

Principerna för konfliktlösning visar på att ett win/win (båda parter vinner något) koncept är bäst eftersom den har bäst chans till en långsiktig lösning. Metoden med supportgrupper tillhandahåller en strategi för just det konceptet. Eleverna tycker om att vara en del av en lyckosam supportgrupp och har för det skälet en väldigt låg siffra för återfall.

Snabbt agerande

Mobbningen måste upphöra snabbt eftersom den är så smärtsam och eftersom den skadar alla inblandade. Traditionell konsultation eller annan bestämd träning för den "utsatte" kan ta veckor innan några framsteg kan ses. I praktiken, om mobbningen upphör så behöver inte längre eleven någon träning eller konsultation. Att stoppa mobbningen är uppenbarligen både snabbare och ett lättare alternativ.

Tillgänglighet för skolpersonal

Det är viktigt att det är en strategi som skolpersonalen kan följa, eller som är färdig att tas i bruk direkt. När väl en elev klagat på att han/hon blir mobbad och ber om hjälp brådskar det att sätta igång med interventionerna. Ett systematiskt handlande ger snabba och hållbara lösningar.

Lösningssinriktad pedagogik SFE AB, Kerstin Mählberg och Maud Sjöblom, har fått översättningsrätten till boken som just nu är under revidering. Vi räknar med att kunna översätta boken till svenska och distribuera den för försäljning 2009.